

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

دور شدن از روند بلندمدت رشد (با نگاهی به شاخص تولید)

روند بلندمدت تولید ناخالص داخلی ایران نشان می‌دهد طی سال‌های اخیر، GDP ایران از روند بلندمدت منتهی به سال ۱۳۹۰ فاصله گرفته است. به طوری که اگر روند تولید سال ۱۳۹۰ ادامه می‌یافت، اکنون تولید ناخالص داخلی در سطح بالاتری قرار داشت.

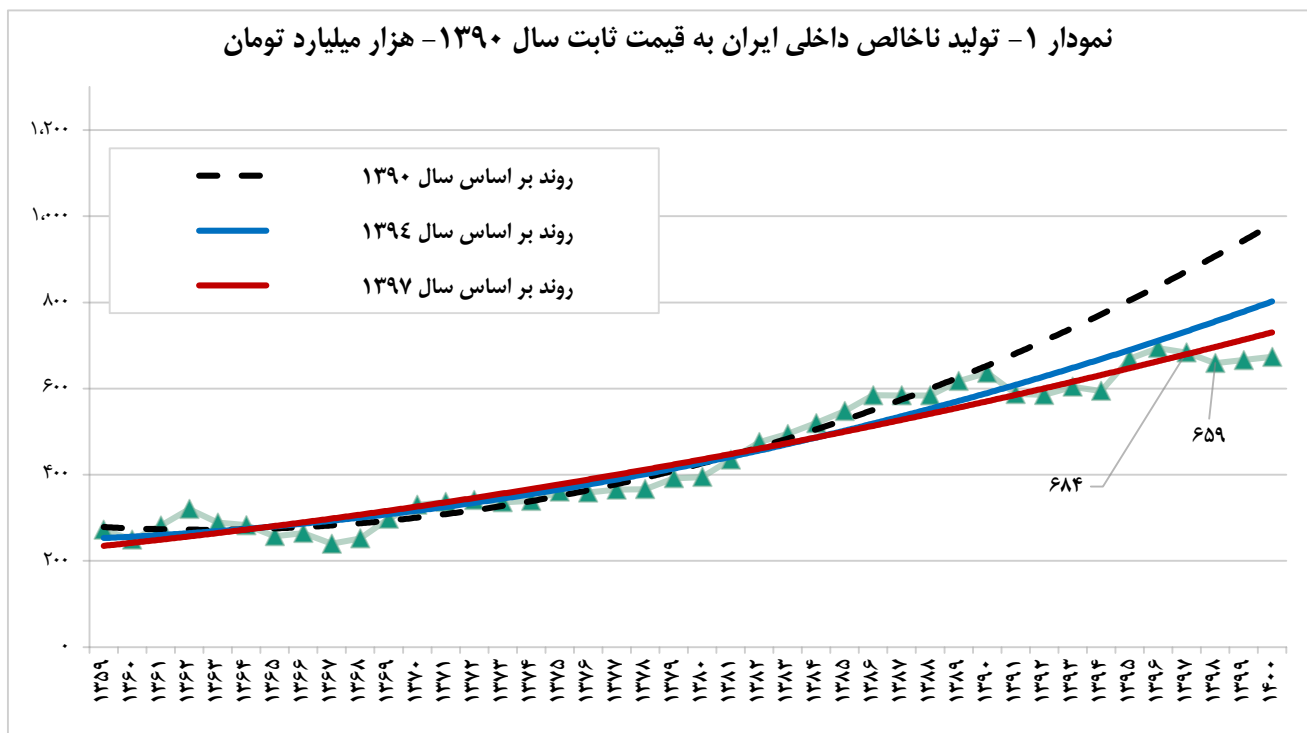
با توجه به روند نامناسب شاخص تولید در سه بخش اقتصادی کشور، مشخص می‌شود تقریباً طی هفت سال گذشته، در اغلب موارد اقتصاد کشور شاهد رشدهای منفی و یا کم‌توان که عمدتاً در قالب تاثیر بر روی سطح و نه تاثیر بر روی رشد حاصل شده، بوده است.

روند تولید ناخالص داخلی

GDP برآورد ماه ژانویه ۲۰۱۹ بانک جهانی از آینده اقتصاد جهان نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۸، تولید ناخالص داخلی واقعی ایران با کاهش ۳٫۶ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۷ همراه خواهد بود.

GDP بر اساس پیش‌بینی بانک جهانی، چنانچه رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۸ نیز منفی رقم بخورد، بعد از انقلاب اسلامی ایران، سومین باری است که طی دو سال متوالی، اقتصاد کشور دچار رکود می‌شود. چنین شرایط مشابهی یکبار طی سال‌های ۱۳۶۳ تا ۱۳۶۵ و بار دیگر طی سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ رخ داده است.

GDP بر اساس نمودار ۱، چنانچه تولید ناخالص داخلی ایران بعد از سال ۱۳۹۰، روند قبلی را طی می‌نمود (رنگ مشکی در نمودار) و یا روندی که تا سال ۱۳۹۴ دنبال کرده بود (رنگ آبی در نمودار) ادامه می‌یافت، اکنون تولید ناخالص داخلی کشور در سطح بالاتری قرار داشت. بنابراین به نظر می‌رسد تولید ناخالص داخلی کشور از سال ۱۳۹۰ به بعد از روند بلندمدت گذشته خود فاصله گرفته است.

منبع داده‌ها: صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و محاسبات کارشناسی

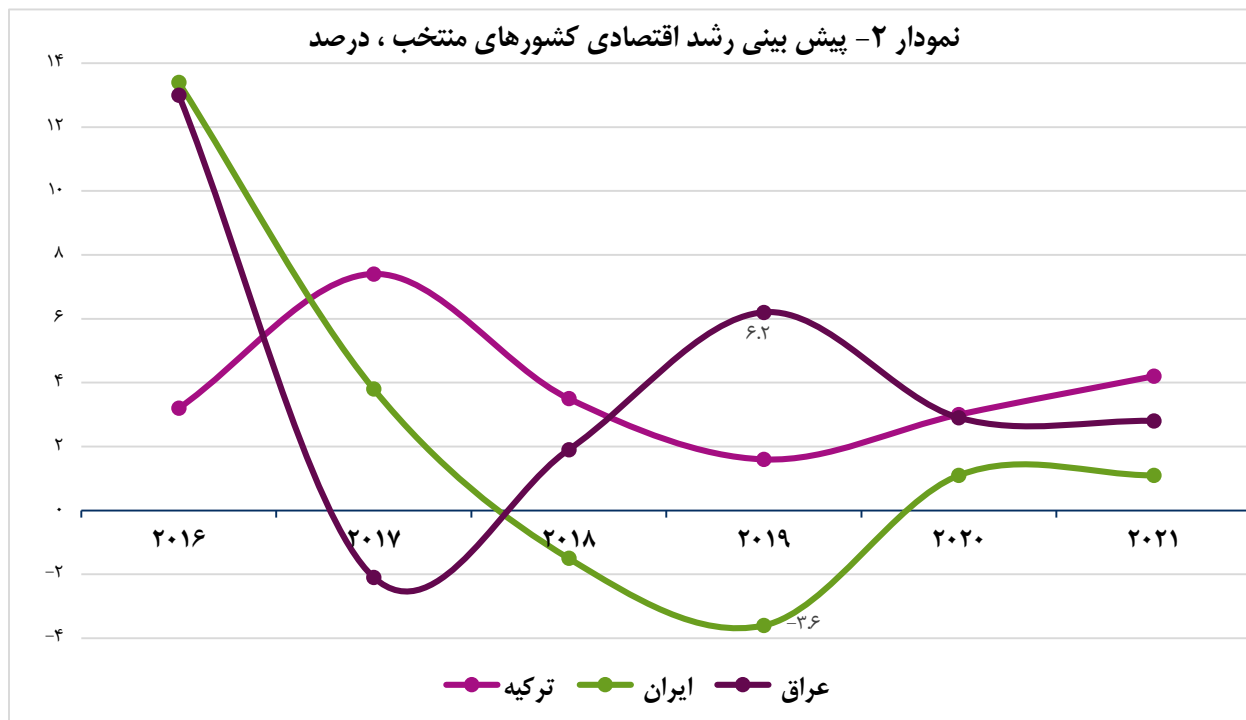
سال‌های میلادی و شمسی به طور تقریبی تطبیق داده شده‌اند.

روندهای رسم شده به رنگ‌های مشکی، آبی و قرمز به ترتیب مربوط به روند تولید ناخالص داخلی ایران از سال ۱۳۵۹ تا سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۴ و ۱۳۹۷ است.

معاونت بررسی های اقتصادی

GDP همانطور که در نمودار ۲ مشاهده می شود اگرچه رشد اقتصادی ایران طبق پیش بینی های بانک جهانی، پس از دو دوره رشد منفی طی سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۵، سرانجام در سال های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ تاحدی مثبت می شود، اما در سال ۲۰۲۰ رشد اقتصادی ایران از بسیاری از کشورها پایین تر خواهد بود.

GDP در شرایطی که رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۹ حدود منفی ۳٫۶ درصد می شود، کشورهای عراق رشد ۶٫۲ درصدی و ترکیه رشد ۱٫۶ درصدی را تجربه خواهند کرد.

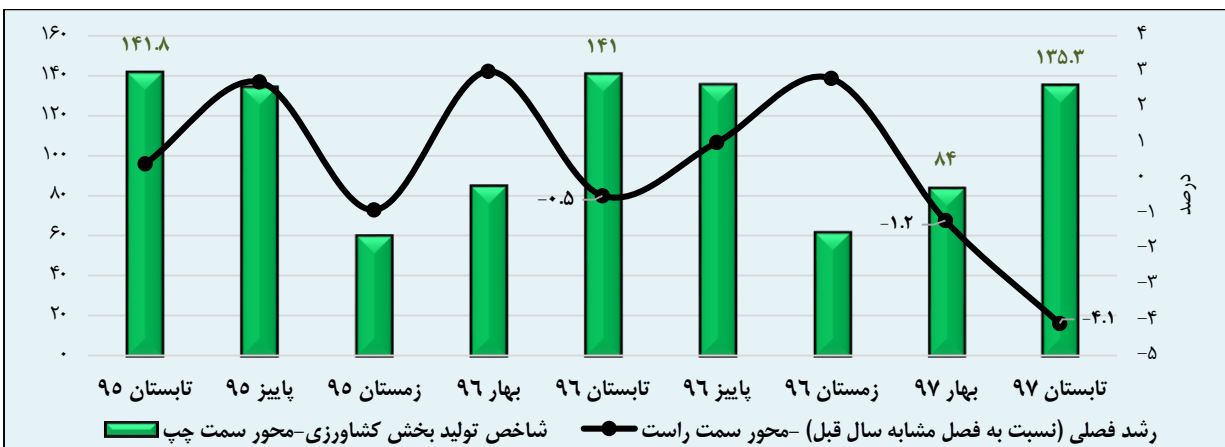
منبع داده ها: بانک جهانی

شاخص مقدار تولید فصلی بخش کشاورزی

GDP شاخص فصلی تولید بخش کشاورزی در فصل تابستان سال ۱۳۹۷ با کاهش ۴٫۱ درصدی نسبت به تابستان سال ۱۳۹۶ همراه بوده و به عدد ۱۳۵٫۳ رسیده است. نرخ رشد تولید بخش کشاورزی در دو فصل بهار و تابستان ۱۳۹۷ به طور متوالی کاهش داشته و به ترتیب به ۱٫۲- درصد و ۴٫۱- درصد (نسبت به فصل مشابه سال قبل) رسیده که حاکی از وجود رکود در این بخش است. علاوه بر این، سرعت کاهش شاخص مقدار تولید در تابستان ۱۳۹۷ نسبت به تابستان ۱۳۹۶ نیز افزایش یافته که نشان دهنده تشدید رکود در بخش کشاورزی است (نمودار ۳).

معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۳- شاخص مقدار تولید فصلی و رشد آن در بخش کشاورزی از تابستان ۱۳۹۵ الی تابستان ۱۳۹۷
($1390=100$)

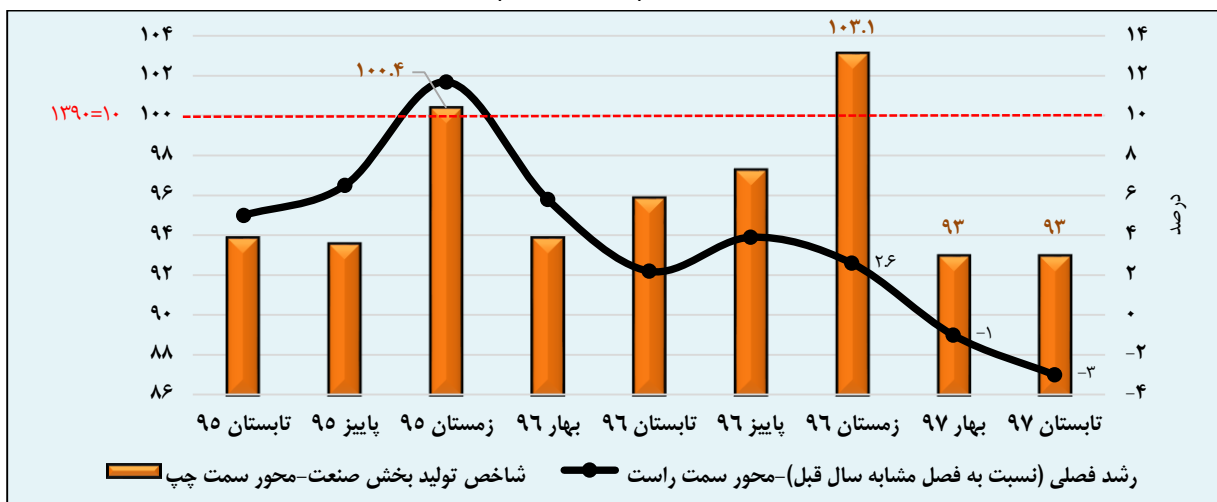

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

شاخص مقدار تولید فصلی بخش صنعت

GDP در میان فصول مختلف سال های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷، تنها در زمستان ۱۳۹۵ و زمستان ۱۳۹۷ شاخص تولید فصلی بخش صنعت بیشتر از مقدار ۱۰۰ (مقدار سال ۱۳۹۰) بوده است. بیشترین میزان شاخص تولید بخش صنعت در مدت مذکور مربوط به زمستان ۱۳۹۶ می باشد. در دو فصل متوالی بهار و تابستان ۱۳۹۷ رشد تولید بخش صنعت نسبت به فصل مشابه سال قبل آن منفی بوده (به ترتیب منفی ۱ درصد و منفی ۳ درصد) و در تابستان ۱۳۹۷ سرعت کاهش آن نیز افزایش یافته است. دو فصل متوالی رشد منفی این بخش، حاکی از رکودی است که از ابتدای سال ۱۳۹۷ در بخش صنعت ایجاد و در فصل دوم سال تشدید شده است (نمودار ۴).

نمودار ۴- شاخص مقدار تولید فصلی و رشد آن در بخش صنعت از تابستان ۱۳۹۵ الی تابستان ۱۳۹۷
($1390=100$)

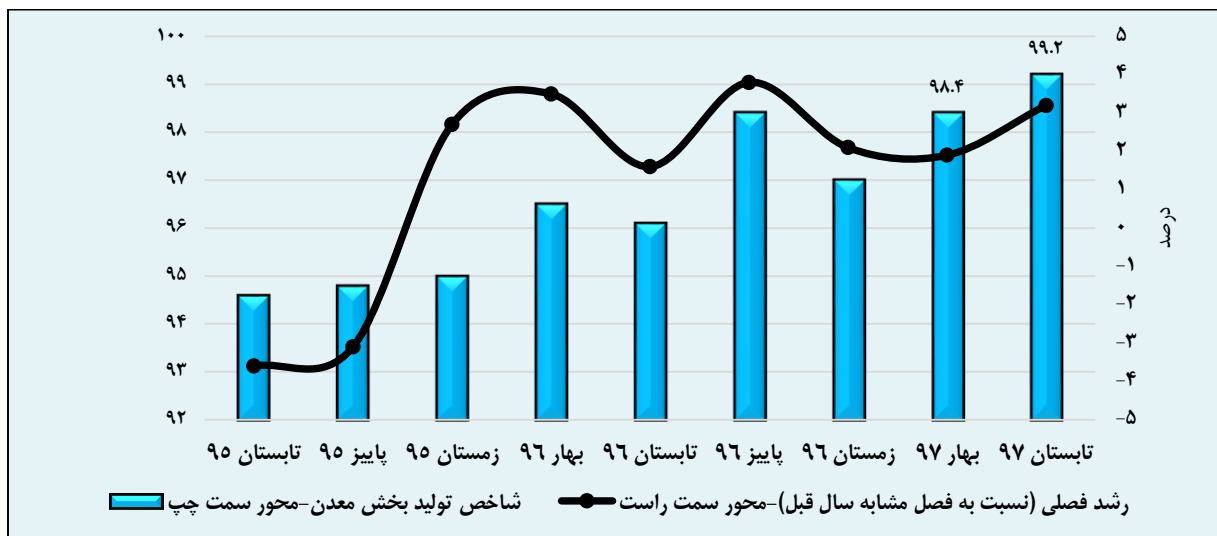

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

شاخص مقدار تولید فصلی بخش معدن

GDP شاخص مقدار تولید فصلی در بخش معدن از تابستان ۱۳۹۵ الی تابستان ۱۳۹۷، کمتر از مقدار پایه سال ۱۳۹۰ بوده است. رشد فصلی شاخص مقدار تولید (نسبت به فصل مشابه سال قبل) از زمستان ۱۳۹۵ افزایش یافته تا در تابستان ۹۷ با رشد ۳,۲ درصدی نسبت به تابستان ۱۳۹۶ به بیشترین میزان شاخص تولید (۹۹,۲) از تابستان ۱۳۹۵ رسیده است. بیشترین رشد فصلی این بخش متعلق به پاییز ۱۳۹۶ با رشد ۳,۸ درصدی نسبت به پاییز ۱۳۹۵ بوده است (نمودار ۵).

نمودار ۵- شاخص مقدار تولید فصلی و رشد آن در بخش معدن از تابستان ۱۳۹۵ الی تابستان ۱۳۹۷
($1390=100$)

منبع داده ها: مرکز آمار ایران

در مجموع با توجه به روند نامناسب شاخص تولید در سه بخش اقتصادی کشور، مشخص می شود که صرف نظر از بروز مسئله تحریم در برخی مقاطع زمانی، تقریباً طی هفت سال گذشته، هیچ تحول معناداری که منجر به دستیابی به رشدی قابل قبول به نحوی که فراتر از رشدهای قبلی گردد، صورت نگرفته بلکه در عوض و در اغلب موارد اقتصاد کشور شاهد رشدهای منفی و یا کم توان که عمدتاً در قالب تاثیر بر روی سطح و نه تاثیر بر روی رشد حاصل شده، بوده است.